

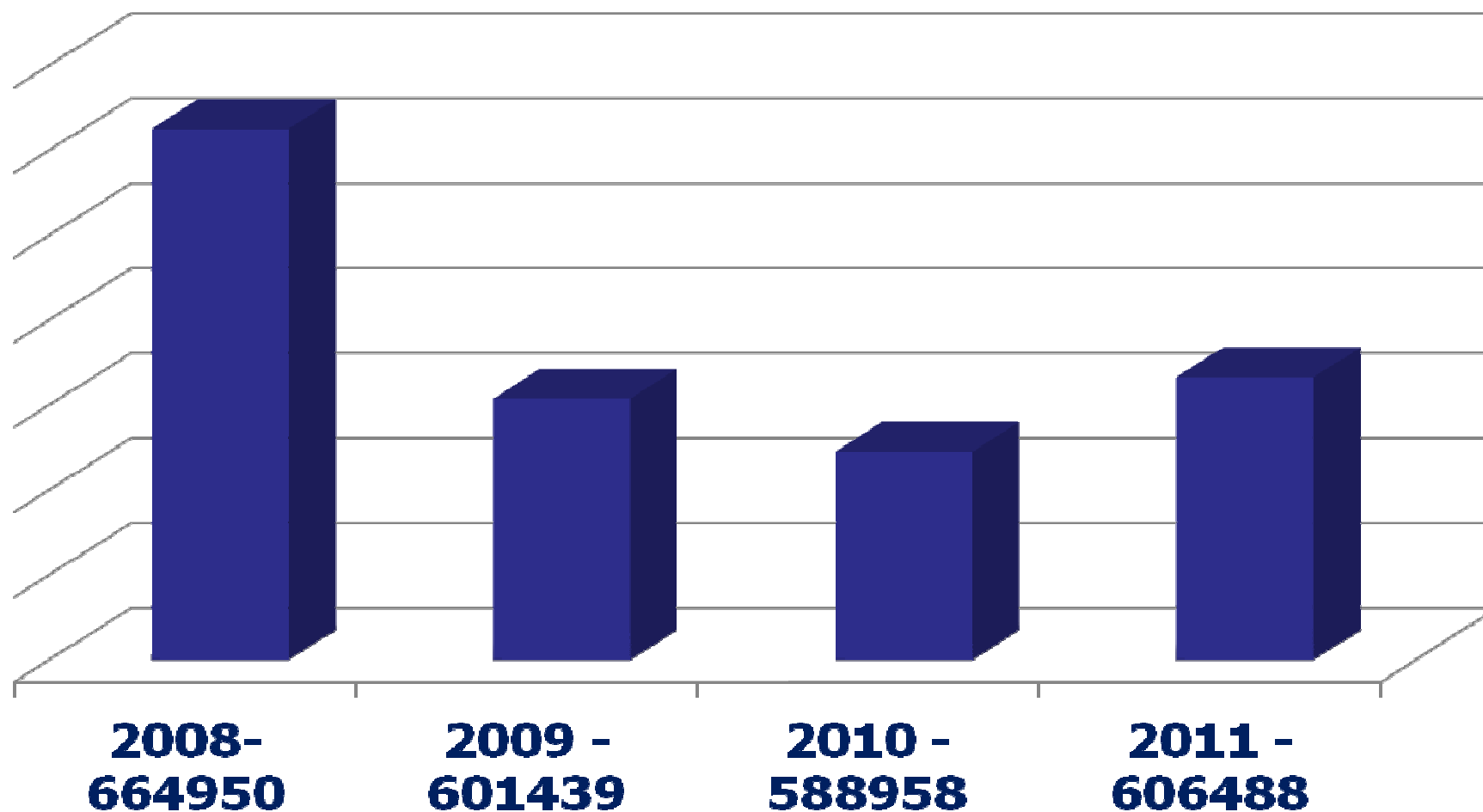
Krājuma komplektēšanas un organizācijas politika Latvijas bibliotēkās 2011. gads.

Krājuma komplektēšanas problēmjaudājumi

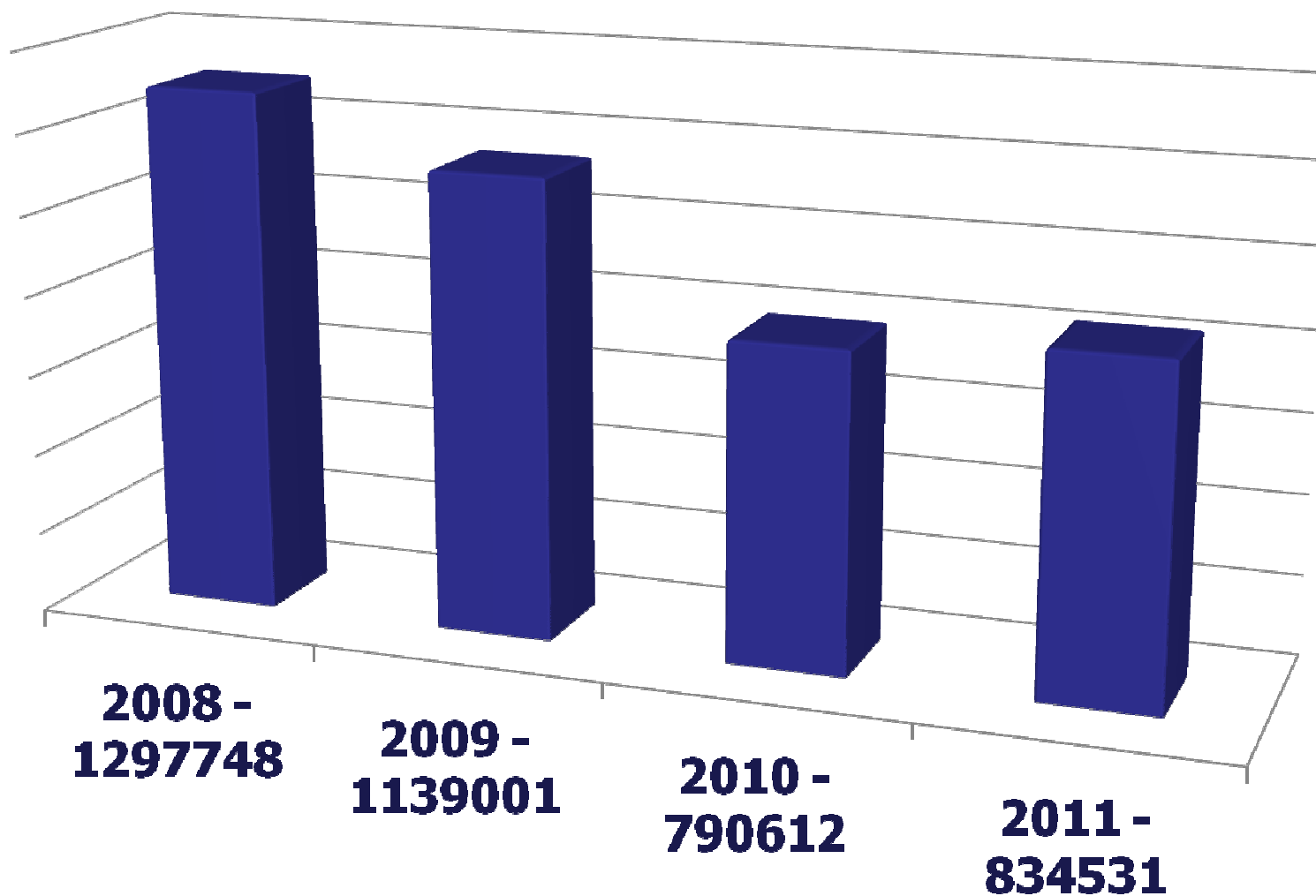
Ilze Kļaviņa
LNB Bibliotēku attīstības institūts
Bibliotēku konsultatīvais centrs

Jaunieguvumi

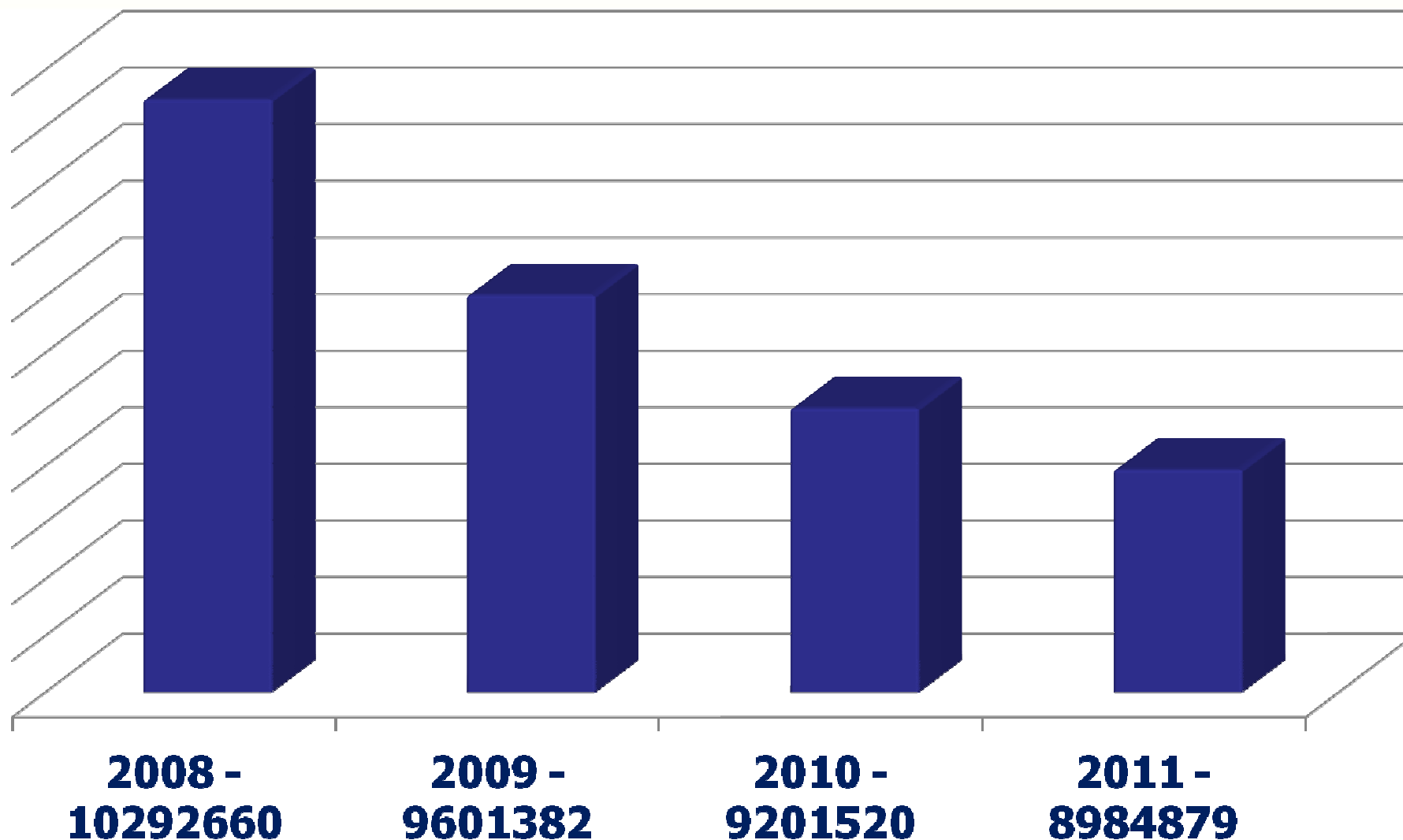
- Pašvaldību publiskās bibliotēkas - 807 (2011. gads)

Izslēgtie dokumenti

Dokumentu skaits bibliotēku krājumos

Vispārīgi

- Uzlabojušās krājuma papildināšanas iespējas, tomēr palielinājusies grāmatu cena;
- Prioritāte finansējuma sadalē grāmatām - pagastu bibliotēkām, kuras gatavojās akreditācijai;
- Komplektējot krājumu, uzmanība tiek pievērsta krājuma daudzveidībai;
- Komplektējot krājumu, jācenšas iet līdzī laīkam, lai bibliotēka neklūtu par vecu grāmatu krātuvi;
- Liels pieprasījums pēc avīzēm un žurnāliem. Liela loma preses izdevumiem. Preses izdevumu izsniegums pārsniedz grāmatu izsniegumu;

- ❑ Visvairāk tiek lasīts latviešu valodā, tomēr pieaug pieprasījums pēc svešvalodu grāmatām;
- ❑ Aktīvi tiek izmantoti citu bibliotēku krājumi;
- ❑ Notiek krājuma izvērtēšanas darbs, krājuma "attīrīšanas" darbs, tiek domāts par krājuma saturisko kvalitāti = kvalitāte uzlabojas;
- ❑ Bibliotēku krājums ir atšķirīgs (piem. LR pierobeža), gan saturiski, gan valodas ziņā;
- ❑ Katalogs veidojas kā interesants instruments, ar dažādu grāmatu un periodikas klāstu, ar visām iespējām, ko piedāvā mūsdienīga publiskā b-ka;
- ❑ Lasītāji aktīvi izmanto elektronisko katalogu;

- ❑ Jaunieši sāk saprast, ka izglītība ir pakāpiens labam darbam, tāpēc izmanto visu iespējamo literatūru labāku sekmju ieguvei;
- ❑ Neviens izdevums netika izslēgts kā nozaudēts!!!
- ❑ Jākomplektē vērtīgu uzziņu krājums;
- ❑ Pirmo gadu centralizēti tika iepirktas grāmatas;
- ❑ Ir paveikts liels darbs, lai apmācītu un pārlicinātu bibliotekārus un pašvaldības vadītājus par automatizētās sistēmas ieviešanu katrā pagasta un skolu bibliotēkā.

- ❑ Grāmatu nodošanas kaste;
- ❑ Bibliotēkai svarīgākā ir izglītojošas iestādes funkcija, tādēļ ne vienmēr jāizdabā lasītājiem - literatūrai jāaudzina, jāizglīto un jāliek domāt;
- ❑ tomēr...secinājums: lasītāju pieprasījums nav kvalitātes rādītājs, jo vairums aptaujāto grib lasīt „dzelteno presi”;
- ❑ Joprojām aktuālas ir „preses klipu mapes”;
- ❑ Krājumu komplektēšanas pamatprincipi - plānveidīgums, aktualitāte, kvalitāte un daudzveidība;

- Krājuma komplektēšanas darbs tiek veikts pārdomāti, ņemot vērā bibliotēku individuālās attīstības tendences, līdzsvarotu visu dokumentu veidu ieplūšanu bibliotēkās, kā arī vietējās kopienas vajadzības. Procesu ietekmējis gan pagastu bibliotēku atšķirīgais finansiālais nodrošinājums, gan ekonomiskas un politiskas izmaiņas vietējās kopienās un valstī.

- ❑ Krājuma komplektēšanas un organizēšanas politika digitālajā pasaulē virzās uz principu, ka labam krājumam nav jābūt apjomīgam. Galvenais ir krājuma atbilstība vietējas sabiedrības vajadzībām un interesēm, tradicionālā un elektroniskā piedāvājuma sabalansējums.
- ❑ Jāanalizē iepriekšējā komplektēšanas politika.
- ❑ 2011.gadā lielāku uzmanību tika veltīta elektroniskā kataloga ierakstu kvalitātei. Darbs ar elektroniskajiem aprakstiem ir laikietilpīgs un nebeidzams, jo vienmēr var atrast, ko labot un pilnveidot.

Prioritātes krājuma komplektēšanai

- 1) izdevumi bērniem un jauniešiem;
- 2) oriģinālliteratūra un augstvērtīga tulkotā literatūra;
- 3) nozaru literatūras krājumi.

Bibliotēkas krājuma attīstības funkcijas

- ❑ Informācija – uzziņu izdevumi, enciklopēdijas, vārdnīcas, rokasgrāmata, ceļveži;
- ❑ Izglītība- monogrāfijas, audiovizuālie dokumenti, seriālizdevumi, elektroniskie dokumenti, interneta resursi, bērnu un jauniešu literatūra, angļu, vācu, krievu valoda;
- ❑ Kultūra – daiļliteratūra, brīvā laika un interešu izglītība, latviešu oriģinālliteratūra, klasiķi, mūsdienu autori, kultūrvēsturiski darbi.

- ❑ Bērnu un jauniešu literatūra: prioritāte Nr.1 / Lai veicinātu bērnu un jauniešu lasītprieku, **sevišķa uzmanība tiek veltīta bērnu un jauniešu literatūras iegādei.;**
- ❑ **Iepērkot grāmatas,** priekšroka tiek dota bērnu oriģinālliteratūrai, uzziņu literatūrai bērniem, tulkotajai literatūrai, Bērnu žūrijas grāmatām;
- ❑ Izzinošiem izdevumiem, skolu programmā ietvertajiem darbiem un daiļdarbiem;
- ❑ Vienkārši jaunākā literatūra – nevajag īpašu reklāmu tām;

- ❑ Viena no krājuma attīstības koncepcijas prioritātēm ir „nodrošināt bērniem informacionālos resursus, kas veicinātu viņu intelektuālo un emocionālo attīstību, pilnveidotu valodas, sociālās un izglītības prasmes”;
- ❑ Liela uzmanība tiek pievērsta arī bērnu periodisko izdevumu abonēšanai.

Krājuma apgrozība

- Krājuma apgrozība
0.39; , 0.6; 0.82; 0.98; 1.28, 1.34; 1.4; 1.46; 1,72; 1.9;
2.08; 2.11; 2.6; 3.0; 3.3.
- Lielie krājuma apgrozības rādītāji liecina, ka krājuma
komplektēšanas un organizācijas politika ir orientēta uz
krājuma attīstību, par prioritāti uzskatot tā kvalitāti, nevis
kvantitāti.

Rekatalogizācijas process

- Viena no 2011.gada prioritātēm;
- Liels stimuls rekatalogizācijas paātrināšanai ir inventarizācijas tuvošanās un retais bibliotekārs grib veikt manuālo inventarizāciju, jo – ja var izvēlēties braukt ar limuzīnu, kādēļ to darīt ar traktoru;
- Turpinās rekatalogizācijas process valstī. (22%,30%, 47.9%; 46.2%; 59,13% ; 75%, 76.6%; 95,81%; 98%, 97%; no skolas krājuma 84%);

Krājuma inventarizācija

- Automatizētās krājuma pārbaudes ir viena no prioritātēm darbā ar krājumiem;
- Inventarizācija aktualizējusies, līdz ar MK noteikumos noteiktajiem jaunajiem termiņiem;
- Veicot bibliotēkas krājuma inventarizāciju, tika konstatēts liels iztrūkstošo iespieddarbu apjoms un pieļautās kļūdas bibliotēkas lietošanas noteikumos dokumentu izsniegšanā lietotājiem, kā arī krājuma organizācijā un saglabāšanā.

Daži salīdzinoši skaitļi

□ Līdzekļi krājuma komplektēšanai:

- uz vienu lasītāju:

- 2.69

-2.2

-1.96

- 1.93

- 1.57

-1.31

- 1.12

- ❑ Maz metodiskās literatūras bibliotekāriem, šī literatūra netiek izdota – **Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes lasītava;**
- ❑ Bibliotekāri maz uzmanības pievērš krājuma kvalitātei! Tuvojas akreditācija, tas tomēr būs jādara!
- ❑ Krājuma uzlabošanas darbs jāpatur redzeslokā;
- ❑ Skolu bibliotekāri neizprot sava darba nozīmīgumu un ir tuvredzīgi, ar savu pasivitāti nesekmē kvalitatīvu un mūsdienīgu mācību procesu skolās;
- ❑ Bibliotekāriem ir tendence saglabāt esošo krājumu;
- ❑ Daudzus izdevumus nav iespējams izslēgt, jo tie ir pieprasīti, bet atkārtoti nav izdoti.

- ❑ Nav VKKF mērķprogramma "Jauno grāmatu un citu izdevumu iegāde publiskajās bibliotēkās"- žēl par to;
- ❑ Intensīvi strādāts ar bibliotēkas ilgstošiem parādniekiem: sūtītas vēstules, zvanīts, atgādināts, ar katru gadu grūtāk atgriezt atpakaļ grāmatas;
- ❑ Nav kur likt mazizmantotu literatūru;
- ❑ Nav vienotu noteikumu, kā uzskaitīt periodiskos izdevumus - **Ieskatieties "Krājuma veidošanas vadlīnijās Latvijas bibliotēkās";**
- ❑ Bērnu sliktā lasītprasme;
- ❑ Informācija tiek iegūta no Interneta;
- ❑ Mainījās lasītāju interese. Daudzi sāka meklēt vieglāka satura lit., citi sāka atgriezties pie klasikas, bet pagastu bibliotēkās tikai pieprasīta jaunākā prese, glancēti žurnāli, dzeltenā prese.

- Nevar pieņemt dāvinājumus!!! (Ilona Budule, Valmieras bibliotēka Kataloģizācijas un automatizācijas nodaļas vadītāja Valmieras bibliotēka)

- Bija tieši tādi paši teikumi kā iepriekšējā gada atskaitē = nepārkopēt neko!!!!!!

- ❑ Ar saturīga fonda komplektēšanu vistiešākā veidā mēs varam veidot savu lasītāju gaumi, iesakot grāmatas no latviešu oriģinālliteratūras klāsta un populārzinātnisko literatūru.
- ❑ Grāmatu iegādes diena ir svētku diena, jo aplūkojot jaunus izdevumus, iztēlē redzu savus lasītājus, kuri vērtēs jaunieguvumus.

Uzteikta Rīgas laika akcija.

Vai tā būs nākamgad? – Solvita Ozola, LNB Bibliotēku konsultatīvais centrs

Rīgas Centrālā bibliotēka

- 2011.gads iezīmējas ar lielām pārmaiņām krājuma kārtojumā. Lai padarītu lietotājiem pieejamāku krājumu, struktūrvienības lielu daļu informācijas resursu novirzīja izsniegšanai mājās, atstājot lietošanai uz vietas atsevišķus izdevumus ar enciklopēdisku saturu. Daļa RCB struktūrvienību veica arī lasītavas un abonementa daļas apvienošanu. Tādējādi lietotājam tiek dota iespēja pilnībā iepazīties ar visiem informācijas resursiem vienuviet. Lai lietotājiem nerastos pārpratumi, izdevumi, kuri paredzēti izmantošanai uz vietas, tiek marķēti ar speciālu uzlīmi.
- Novērtējot priekšrocības bibliotēkas lietotāju apkalpošanā, RCB struktūrvienības izvēlējās savus krājumus veidot pēc tematiskā principa.
- ...

Paldies par uzmanību!

ilze.klavina@lnb.lv